

TURNIKET NA PANČAVSKÉ LOUCE ■

V loňské letní sezoně byl na rozcestí U čtyř pánů úspěšně vyzkoušen turniket, pomocí kterého lze nepřetržitě monitorovat počty návštěvníků, směřujících k Labské studánce. Kromě automatizace sčítání průchozích pro statistické účely ochrany přírody, po tři desetiletí prováděné ručně za pomoci desítek brigádníků, nové zařízení umožní i snímání podoby kolemjdoucích. Biometrické údaje obličejů může on-line odesílat na pult centralizované ochrany, kde mohou být např. porovnány s databází hledaných

osob nebo využity při kontrole placení vstupného do parku, bude-li zavedeno. Pro zvýšení bezpečnosti návštěvníků Krkonoš se plánuje rozmístění turniketů rovnoměrně po celých horách, zvláště na klíčových rozcestích a u turisticky atraktivních pamětihodností, kde se soustředí hodně lidí. Aby kamery s nezbytnou další elektronikou nerušily vzhled přírodního prostředí, budou na loukách a pasekách instalovány do nenápadných dřevěných sloupů, podobných rozcestníkům, a v lese budou v maximální možné míře využity přirozené dutiny ve stromech. V další etapě bude řešen zimní provoz kamer v oblasti nad horní hranicí lesa, kde je totiž s námrazou a s proměnlivou výškou silné sněhové pokrývky.

Jiří Bašta, foto autor

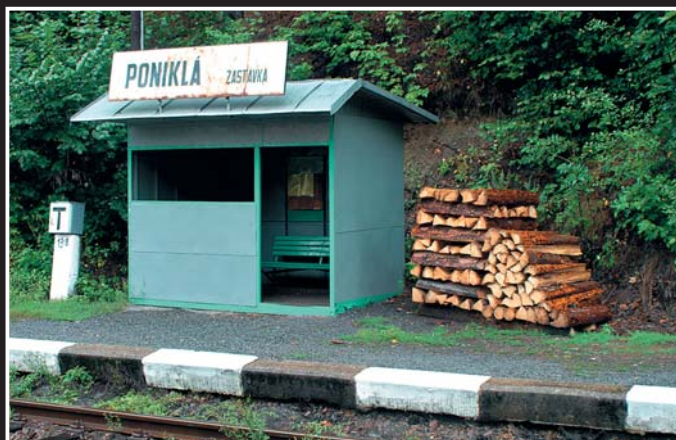
NEVÍTANÝ MRKVOHLOD ■ Příroda přináší stále nová překvapení, což se týká i šíření nepůvodních druhů rostlin a živočichů. Přehlednější situace je u rostlin (např. netýkavka žláznatá nebo křídlatky), jejichž agresivní nástup do krajiny lze stěží přehlédnout, drobné organismy naší pozornosti mnohdy dlouho unikají. Často si spíš povšimneme pozůstatků po jejich činnosti, než abychom se setkali s tvorem samotným. To je i případ mrkvohlodu.

Mrkvohlod zhoubný (*Carotellus destructor*) je brouk z málo známé čeledi ohryzníkovitých (*Chrupaceae*). Je to středně velký, asi 16 mm dlouhý brčálově zelený brouk s poměrně dlouhými nohama a velkými šavlovitými kusadly. Trvale uniká pozornosti, neboť většinu času tráví v úkrytu v zemi (ve starých myších dírách) a na pastvu vylézá až po západu slunce. Živnými rostlinami jsou různé druhy bylin miříkovitých (*Apiaceae*), veřejnosti známých spíše pod starým označením mrkvovitě. Brouk mrkvohlod zhoubný byl do střední Evropy dovezen jako biologická obrana proti nebezpečně se šířícímu bolševníku velkolepému

(*Heracleum mantegazzianum*), který ve své původní domovině pod Kavkazem s oblibou konzumuje. Po přenesení do nového prostředí se ale stalo to, co mnohokrát předtím: žravý brouk začal spásat jiné, štvavnější a stravitelnější druhy „mrkví“, než je tuhý bolševník. Ještě před dvěma roky se zdálo, že jeho rozšíření zůstane omezeno pouze na nížiny. V předloňském teplém létě však byly nalezeny typické ohlody tohoto brouka – který postupně požírá celá květenství – i ve vysokých polohách Krkonoš. Na našem snímku vidíte mrkvohlodem okousaný okolík mázdřince rakouského (*Pleurospermum austriacum*) v Čertově zahrádce v Obřím dole. Námitka, že rostlina byla okousána jelení zvěří, neuspěje, neboť lokalita je na strmém svahu, kde by se jelenům smekaly spárky! Jde však stále jen o důkaz nepřímý, neboť živého mrkvohlodu zhoubného se v Krkonoších doposud chytit nepodařilo – zatím byly nalezeny jen zbytky jeho krovek v sovím vývržku.

Jiří Dvořák, foto autor

DŘEVOPLYN NA DRÁZE ■ Na podivuhodné trati Martinice–Rokytnice v údolí Jizery jsme objevili dosud utajované přípravy Českých drah (ČD) k omezení emisí kyslíčnicku uhličitého a dalších zplodin ze spalování nafty. Hromada polen na zastávce Poniklá je totiž rezervním palivem do lokomotiv a motorových vozů, uzpůsobených ke spalování dřevoplynu, vyvíjeného v moderních kotlích podobných těm, které se instalují v domácnostech. Lokomotiva zpočátku pojede na konvenční palivo; až se zahřeje, může strojvedoucí přepnout na dřevoplyn. Stroje budou dřevem zásobeny samozřejmě již v depu, ale protože jde o upravené diesellové modely, není na nich dostatek skladovacích prostor. Vlaková četa tedy využije stání ve stanicích a zastávkách k doplňování paliva: strojvedoucí bude přikládat a průvodčí nakládat. Zkoušky začnou letos na jaře, hned, jakmile polena poněkud vyschnou. ČD budou nakupovat dříví přednostně od majitelů lesů na svazích nad tratí, aby se nemuselo odnikud dovážet. Bude-li projekt úspěšný, může pokračovat i v převážně bezlesých nížinách – tam by speciální lokomotivy spalovaly balíky slámy.

Jiří Bašta, foto autor

ZÓNA POD DOZOREM ■ Přísnější ochranu neohroženějších partií pohorí připravuje Správa Krkonošského národního parku. Týká se to zvláště I., tzv. jádrové zóny, ve které se nacházejí nejcennější ekosystémy hřebcových partií Krkonoš, případně přírodovědně výjimečné lokality nižších poloh. Tato území byla zatím vyznačena pouze informačními tabulkami I. ZÓNA NÁRODNÍHO PARKU a stručným trojjazyčným textem, žádajícím o dodržování návštěvního řádu a zákazu vstupu mimo značené cesty. Již na podzim minulého roku byl úspěšně odzkoušen nový, důraznější způsob dohledu nad územím prvních zón. Na hranicích území byly rozmístovány dvojice čtyřnohých „strážců pořádku“ – speciálně cvičených psů. Ti byli prozatím testováni v relativně přehledném terénu v oblasti Bílé louky, kde jedna dvojice stačí kontrolovat území o délce 500 m (každý pes má přidělenou jednu stranu), musí být na doštěk dalšího páru a na doběh dvoounohého strážce, který v případě potřeby – nepostačí-li výstražné vrčení – vypouští psy do akce. Pokrytí celého území NP (samozřejmě pouze v turisticky využívaných partiích) psími strážemi je zatím limitováno dosud velmi malým počtem jedinců nově vyšlechtěného plemene „krkonošský strážní čokl“ (v polštině „karkonoski kundel wartowniczy“). Toto dosud oficiálně neuznané česko-polské horské plemeno má dvě linie: tmavou (na snímku), která bude používána v letním a podzimním období, a pak bílou (připomínající slovenského čuvače), která bude do služby nasazována v období se sněhovou pokrývkou. Psích strážců výrazně přibude po dostavění psince a chovné stanice, budované v areálu Správy KRNAP ve Vrchlabí.

Jiří Dvořák
foto Miloš Jakoubek

